

saaledes at Beløbet igen blev fuldt tilstrækkeligt til at dække de Ønsker, der maatte fremkomme fra kvalificerede Ansøgere. Og saa gør det jo ikke noget, om de 12 Mill. Kr. skulde være et for stort Beløb. Hvis Behovet f. Eks. kun er 9 eller 10 Mill. Kr., kommer det resterende ikke til Anvendelse. Derfor er Faren ved at bevilge de 12 Millioner for 3 Aar ikke saa stor.

Naar det ærede Medlem sagde, at det var en stor Bevilling, og lagde de tre Aar sammen, hvorved han kom til det imponerende Tal 36 Mill. Kr., skal jeg ikke benægte, at det faktisk er en Bevilling paa 36 Millioner, men det er dog en Laanebevilling, det er Ydelse af Laan, og det er et Laan af den Beskaffenhed, at man derom kan sige, at Staten endnu ikke har haft noget Tab paa de Laan, der er anvendt til Oprettelse af Husmandsbrug. Det er dog et ret vigtigt Moment. Og jeg maa tilføje, at det er en Laanebevilling, hvor oven i Købet $\frac{3}{5}$ straks konverteres i Panteobligationer, idet der optages en Førsteprioritet paa $\frac{3}{5}$ af Laanebeløbet i de oprettede Brug, saaledes at Statskassen ikke direkte kommer til at anvende 12 Millioner til Udlaan.

Til det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen vil jeg gerne sige, at jeg er enig i, at hvis man vil vide, hvad der er bedst, Loven af 4. Oktober 1919 eller Tillægsloven af 6. Maj 1921 for at nævne det kort — og det synes der jo at være stor Interesse for, idet vi snart har drøftet det i 3 Dage — skal man ikke gaa ud til de enkelte, der har oprettet Brug efter den ene eller den anden Lov og spørge om, hvad de mener. De har vel hver deres Mening, ligesom vi her har det. Jeg tror ikke, vi faar den rigtige Afgørelse paa den Maade. Det ærede Medlem siger, at vi derimod skulde se paa Vilkaarene for Oprettelsen af Brug og spørge om, hvem der kommer til at arbejde under de bedste økonomiske Vilkaar. Men dér maa jeg sige, at jeg er ikke enig med ham. Hvis man vil foretage en Sammenligning mellem, om Fæste eller Selveje er bedst, tror jeg, at hvis man kun ser paa Vilkaarene, maa man indrømme, at den, der, medens vi havde Fæste som den almindelige Brugsform, gik ind til Fæste, kom ind under langt gunstigere Vilkaar end den, der blev Selvejer. Den Smule Indfæstningsafgift, de skulde betale, var meget lidt af Kapital i Forhold til, hvad de skulde præstere, som ønskede at være Selvejere, og den Fæsteafgift, de betalte aarlig, var i Regelen et meget ringe Beløb i Sammenligning med de store Rente-

byrder, som de maatte paatage sig, der ønskede at gaa ind som Selvejere til eget Brug. Hvis man altsaa udelukkende ser paa Vilkaarene, tror jeg, man vil komme til det Resultat, at Fæstet var en langt fordelagtigere Brugsform end Selvejet. Og ikke desto mindre viser Resultatet jo, at Fæstet i de fleste Tilfælde førte ind i Elenighed, fordi der manglede det, som jeg stadig peger paa, den Tillid, der kunde gøre det muligt for Brugeren at sætte alt ind paa Jordens Forbedring, Bygningernes Forbedring, Besætningens Forøgelse og Forbedring og saa fremdeles. Af den Grund tror jeg heller ikke, at man ved en saadan Sammenligning af Vilkaarene, som det ærede Medlem var inde paa, vil finde Besvarelse paa, hvad der er det bedste.

Naar det ærede Medlem nu er saa aldeles afgjort af den Opfattelse, at Vilkaarene var langt bedre for dem, der navnlig forrige Sommer var kommet ind efter Reglerne af 4. Oktober 1919, er jeg dog tilbøjelig til at tro, at det ærede Medlem i nogen Grad gør sig skyldig i en Overdrivelse, selv om jeg — det har jeg allerede tidligere bemærket — ikke er uenig med det ærede Medlem. Jeg tror f. Eks., at det ærede Medlem jugerede for højt, naar han mente, at der gennemsnitlig er betalt 10 000 Kr. pr. Td. Hartkorn ved Køb af Ejendomme til Oprettelse af Husmandsbrug. Jeg ved ikke, hvad der er betalt, jeg har ikke de Oplysninger, dem vil vi siden kunne faa. Men de Tal, jeg har hørt, og som ganske vist er meget stærkt varierende, tyder ikke paa, at Prisen har været slet saa høj. Men at de har det bedre, der efter Loven af 4. Oktober 1919 forrige Aar fik en Forøring paa 10 000 Kr., idet de blev fritaget for at forrente 10 000 Kr. af Byggesummen, det er jo ikke underligt. Men, som sagt, dette er for mig heller ikke det afgørende; det afgørende er, at Brugerne i det lange Løb, gennem hele deres Livs Arbejde har de bedste Betingelser for, at de tør sætte alt ind paa hele Bedriftens Kultur. Det er det, der er det afgørende for, at et godt Resultat kan opnaas. Det ærede Medlem udtalte, at der sikkert nu vilde være lidt større Betænelighed, end der var det første Aar. Deri tror jeg det ærede Medlem har Ret, og jeg tror, det kan være sundt, om der kom lidt af denne Betænelighed. Det vilde ogsaa medføre, at hele dette Foretagende kom ind i et roligere Leje. Jeg ventner, at der vil blive lidt mere Betænelighed baade fra Udstykningsforeningernes og fra de unge jordsøgende Mænds Side, og dette vil med-